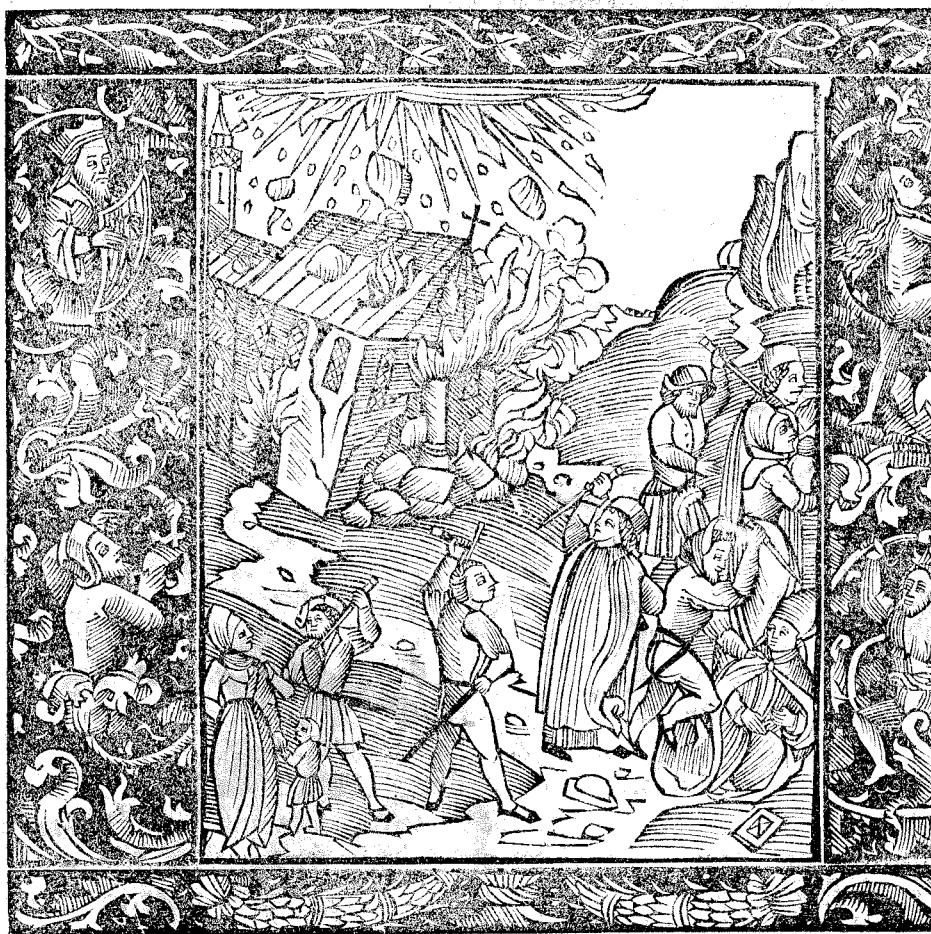

f
a
h

5508

The object of the author apparently was, to warn the
Church of troubles which must ultimately follow, if the
abuses were not reformed, & particularly, to point out
Germany as the seat of Confess — Frytag

Speculum naturalis cœlestis & prophetice visio-
nis: omniū calamitatum tribulationū & an-
xietatum: quæ super omnes status: stir-
pes & nationes christianæ reipu-
blice: presertim quæ cancro
& septimo climati subie-
cte sunt: proximis
tēporibus ven-
ture sunt.

Reuerēdissimo in christo patri & dño dño Bern^o
hardino : sancte Romane ecclesiæ tituliq; san^{ct}
te crucis Cardinali: legato &c. optat lo^q
sephus Grunpeckh presbyter sum^m
mam felicitatem.

QVOM OMNIPOTENS ETEKNAQVE VINDICTA:
nullo vnquā afflictionū tpe : in hoc miserum mortaliū genus
tantopere seuire cōsuevit. Reuerēdissime in christo pater &
domine:quin seuissimis turbulentiarū tempestatibus:tribula^{ti}
tionū & anxietatū gradinibus:aliquā diuine miscdiæ sue serenitatē semper
admiscuerit. ac cum iam funestissimarū calamitatū turbines: ab orāibus
christianæ reipublicæ cardinibus (imperio romano in vltimā ppe despe^{ra}
rationis paludem demerso) obstrepere incipiūt:te apostolici solis fulgen^t
tissimū radiū : ad discutiēdas illustrādasq; has ipsas periculorū nubes trās^m
mittere dignata est. Age lumen diuini ingenij: sapiētiæ: solerciæ & doctriⁿ
ne tue (quibus dei & naturæ doubtus oibus romanæ ecclesiæ ornamentis
antecellere diceris) imprimis sup imperij difficultatū discrimina: deinde su^{per}
per vniuersa christianæ reipublicæ fulgura & tonitrua effundas. & quic^{quid}
errore: malorū rituū et cōsuetudinū: sceleris & iniquitatis: discordiarū:
factionū & præliorū offenderis caliginis: qđ est causā eiusmodi malorū:
id ipsum abigas. tum phama tua apud mortales: & merita apud deū opti^m
mum maximū erunt omī fidere cōlesti: et maiora & clariora. Sin hoc ipm
negligētia preterieris: omīa in summe cōfusionis tenebris: & vltimi interit^{us}
fluctib^{us} deperibunt. Nā ad hāc miserabilē erūnarū cōditionē: nra deuol^u
uetur ppelleturq; salus: q; nullū clarū religionis: iusticiæ: fidei: iurisiurādi
lumen: in vniuersis tractibus nris apparebit. oēs deuotiōis cerei: cūcte &
diuine & humanæ charitatis faces extinguēt. nec tantū pietatis scintillæ
offendēt: q; minimū debiti officij lumē inde aut exilire aut accēdi posset.
alter alteri baculos presidij manibus eripient: liberi parētib^{us} cibū oribus
excutient: fratres vestes fratrib^{us} collo detrahent: filiæ pedes suos matrū pe^{di}
dibus incutiēt: vt capitibus ad terrā fractis sole supstitēs: laborū sudorib^{us}
fruant^{ur}. & quid tum aliud reliquū erit: nisi luctus & vlulatus: ac tandē mi^{ser}
errimus interitus. Quāobrem ecclesiæ decus & ornamentū: obijcere de^{be}
bes omēs consilij & studij tui obices: omēsq; impedimentoꝝ scopulos: ne
eiuscemodi afflictiones in mediū erupte: oīa absorbeant. Et si forte nego^{ci}
corū distractus magnitudine nequieris oīa quæ in ecclesia inuerso solent
ingredi ordine: & cōtra omēs leges diuinas & humanas moliri: vel mente
vel memoria cōplecti. nec valebis in rebus agēdis futuroꝝ semp discrimiⁿ
nū rationē habere: aut pteritoꝝ imagines in memoriā reuocare. cōijce cō^s
sideratiōis tue oculos in sequens speculum: & videbis oēm spurcissimarū
abusionū atq; cōtaminationū saburram: qua nauigiū ecclesiæ nimis one^{ra}
ratū altis mergit afflictionū paludibus. cernes & innumera multo atro^c
ciora quā hactenus in hanc suspiriæ colluuiōē iaculata sunt: calamita^{tes}

tum spicula: quæ fatorum ex officinis pendentia: & corporibus & animabus nostris (si nō vel summe prouidentia armis: vel deuotissimarū ad deum supplicationū machinis restiterimus) minitant internitiē. Quibus quidē visis & sedulo aduersis: facile poteris aliquorū cataplasinata consiliorū & remediorū adhibere: quibus imperij vlcera: & inde vulnera totius christianæ reipublicæ ex toto sanent. nisi fortasse istud meū speculum offenderis inculti sermonis scabritie: scolasticeq; latinitatis rubigine obscurum: nec scripturarū auctoritate & grauitate satis politū & perspicuū. ad moue precor doctas manus tuas: & pauxillulum effunde melliflue doctrinae fauoris & beniuolentia: & reddetur tersissimum & politissimū. hij deniq; principes: quibus hāc meam lucubrationē exhortatiōis loco dedico: tanto libentius capeſſent: bonāq; in partem interpretabunt: quanto licentius & emendatius: ac etiam liberaliori ex animo tanti patroni processit. Vale virtutū & omniū ingenuarū disciplinarū translucida gemma: date Ratisbone imperiali vrbe tercio idus Augusti. Anno a natalicijs christi diebus octauo supra millesimū atq; quadringentesimum.

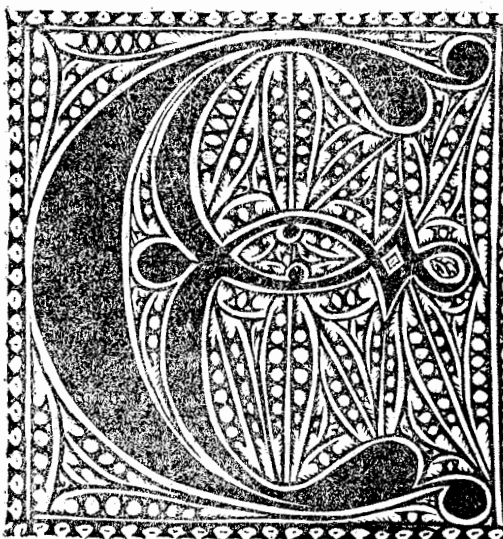
Reuereſſimis in christo patribus & dominis dominis. N. Maguntinē. Colonien. Treueren. ecclesiæ Archiepiscopis: sacri Romani imperij electorib; cæteris om̃ibus maiorū ecclesiæ moderatoribus episcopis Abbatibus: Prelatis: & oib; eccl̃iasticis ceterib; optat Iosephus Grunpeckh indignus presbyter incrementum summi boni.

SI VNQVAM FVIT MISERICORDIE APVD VOS locus: in opūq; et exulum querimonijs liberū hospitium. Si clamor & eiulatus orphanorū atq; viduarū cōmiseratiōis stimulis aliqñ pupugerunt corda ṽra: deniq; reipublicæ discrimina: calamitates: & exicia: ad conscientia vestre cōceptacula nōnunquā admissa sunt. ac amor & priuata vtilitas: nō subegerunt sibi in vobis (pace vestra dixerim) om̃ia viscerū claustra. euigilate iam demū. O lumina & ornamenta christianæ reipublicæ: e negligentia somno: animorūq; cōfusiōis tenebris: in debiti officij diligētia & celeritatis lucē. atq; dūmodo pro dolor tribulationū alluuiēs incipit vltra om̃ia christianæ reipublicæ fata succrescere: vniuersosq; spei nr̃e fructus vastare: alij quos diri anxietatū fluctus in pfundū agitant solent lugere: flere: & supplicibus manibus in cœlum tetentis miserabiliter eiulare. Alij quos hec incommodorū procelle pterreūt ridere: illorūq; afflictionē turpi cachino insectari. nōnulli cōsueuerūt nec gaudio nec tristitia magnopere diffundi: sed incertū rerū exitum trepida quadam mētis cōfusione metiri. Cæteri vero partim mœtu: partim spe exagitati: et corpora & fortunas suas: his ipsis periculis discriminib; pro virili sua obijcere student: at parum aut nihil: potentū nimia ob inuidia:

simultates: & oīa fallaciae inuolucra efficere possunt. tantā interim ppter
animorū cōtrouersia: reipublicae moderatorū & incuria & desidia accidit:
q̄ misere ouicula ab eiusmodi afflictionū horrore fugiētes: atq; etiā per
oēs desperatiōis campos errātes: passim in cruciatuū torrētib⁹ depereūt.
haud debetis curae vīae habenas lōge more clauis appēdere: sed eas oī-
bus velocitatis virib⁹ in pereuntū cōseruationē dirigere: idipm̄q; tota inge-
niorū vi elaborare: trepida gregū agmīa: solida in deuotiōis ouilia cōpel-
lant: atq; inde salubrib⁹ adhibita instructionū pascuis: ad satietatē reficiā-
tur: resecta: istos tēpestuosos pcellat: mot⁹ fortiter ferre: & tandē prorsus
etiā superare possint. Nempe si et paululū vltra hōc momētū negligētiae
vestrae cordas extenderitis: calamitatū diluuiū: rapis armentis & in pro-
fundū demerfis: vniuersa trāscendet honorum: dignitatum: & fortunarū
fastigia. tantūq; ad despectum & contemptū summū rediget nobilitatis:
reuerentiae: obediētiae: religiosaeq; liberalitatis culmen: q̄ ne icoparius qui-
dem aut aleo calciamentorū suorū sordes: in summe potestatis splendissi-
mis ornamentorū insignibus extergi curaret. q̄ cū res ita se habet. Induite
vos patres conscripti sedule prouidentiae soccis: & oībus perspicaciae fa-
cibus accincti: circūferite oculos vestros ad omnes mundi cardines: cer-
niteq; vnde illarum calamitatū seuericia oriri: quorsum quoq; defluere vi-
deat: vt negociorū vestrorū vela: scdm̄ p̄sperū vel aduersum euentus flatū:
vel extendere vel relaxare sciatis. At si forte nimia ob rerum christianarū
errorū & confusionū caliginē: haudquaquā possētis vel cernere vel di-
dicare: quo e fonte hec fluctiuaga emanent incomodorū portenta: quorū
sum ve tendant: sustinete me obsecro paxillulum: & vobis humanae ex-
solerciae: & coelestis disciplinae: & diuinorum vaticiniorū silice: lumen ex-
cutia: quo cunctas istas tenebras discutere: atq; ea ipsa discriminū mōstra
videre: & inde a ceruicibus vris facillime propulsare poteritis. At vestram
obtestor sincerā humanitatē: si in excutiendo hoc lumine eruperint sub
christianae reipublicae aut forte ecclesiae appellatiōe: vel in ecclesiasticorū
vitae excessus: vel seculariū deliramenta aliqua rephensionū scintille: nō ve-
lit hominē pium in cōsectaneorū salutē affectum gerentē: maliuolorū ho-
minū obrectatiōibus: inuerseq; interpretationis verborū & sententiarū mea-
rum: iniqui aut iudicij aut dānationis ensib⁹ pmittere violari: vel prorsus
obtruncari. Quippe coeli influxū: humanā intelligentiā: & diuinarū pro-
phetiarum maiestatem hoc loco appellans: ac si plurimū viriū in ecclesiae
felicitatis incrementū & inde eius decrescētā habeant: hoc ipsum haud
ideo efficere soleo: q̄ istam solidam petram sup̄ quā ecclesia fundata est:
mei velim scabri ingenij: rudis imperiteq; eruditōis cuniculis discindere.
hoc ve temere determinare: q̄ ecclesia debeat coelestiū siderū influxui: ve-
ris aut falsis pphetijs: humano aut cōsilio aut operi subiici. nec in animo
est: vris repugnare grauissimis et sentētis & correptiōib⁹. Sed ad prouide-
cautele lucernā gradiēs: idipm̄ tenui affirmatiōis bacillo in mediūingere:
re: rates ecclesiae: nō solū iactari posse crebris discordiarū & bellorū pro-
cellis: quae e coeli non nunq̄a penetralibus: erraticorū siderum contrarijs

qualitatibus cōmixtiōibusq; pfluunt: dūmodo presertim humana corpa
 e cōcordi vitaliū humorū atq; inde cōsonantiū animi affectionū armonia:
 in dissonā cōcupiscibiliū & irascibiliū cupiditatū discrepantiā deiscere lo-
 lent: verū etiam prauarū cōsuetudinū ventis: diuinarū & humanarū legū
 trāsgressionis grandinibus: aliorū quoq; turpiū scelerū fulguribus inuale-
 scentibus: ad aliquarū calamitatum scopulos ita cōcuti & collidi: vt pro-
 pe per mediū disiecte: profundis mergi fluctibus videant. eam & obrem:
 quantū ad prouidum religiosumq; ecclesiarū: regnorū & principatū: ac
 etiam omniū rerum publicarum moderamē: iterū stultam incōsideratā
 & improuidam rerum administrationē. Deinceps quantū ad fœlicitatem
 vel aduersitatem: cœlestis inclinationis chatenis: & humane volūtatis fu-
 nibus dependere. Quoniāquidem ad Saturni Iouis & Martis magnos
 infausitosq; cōgressus: cernim⁹: florida interire regna: eoq; incomodo to-
 tam funestari ecclesiam. ad fœlices vero irradiationes crescere: atq; ad su-
 prema incrementorū culmina consurgere: et ecclesiam inde ingenti sub-
 limari exaltatione. aīaduertimus & mortales rationis & sensuum concor-
 die clipeis: salubribusq; prouidentia & exactorū cōsiliiorum hastis arma-
 tos: omnes aduersitatū turbines & a corporibus & principatibus suis lon-
 gissime ppellere: sensuū rursus mōstris bestialiq; imperio subiectos: qua-
 libuscūq; honorū & dignitatū fastigijs: quāviscūq; ve opum & fortunarū:
 regnorū & principatū cumulis affluerint: in omnia incaute incidere: & se
 & diuitias suas stulte deperdere. Qua ex cōsideratiōis scintilla: hic clarus
 emicat certitudinis igniculus: quocūq; tpe ecclesie prosperitatem vel eius
 disturbū: cōiecturarū solerti perspicacia: rerum & p̄sentū & p̄teritarū ex-
 cussē cōsideratiōis apice: & cœlestis scientia experientia: p̄cognosci: ac de-
 mum sapientū moderatorū prouidentia: religione: cōtra aduersa omnia ita
 cōmuniri: vt ne quicquā periculi accedere possit. Quāobrem sine rubore fa-
 teri audeo: nisi naucleri primores ecclesie gubernatores: mox cōsolidauē-
 rint nauigiū petri firmis robustisq; cōcordie pacis & fidelis cōfederationis
 cōpagibus: obstruxerint & in ei⁹ fundo oēs rimas p quas priuatū comor-
 dū fraudes fallacia & summa pfidia ad hoīm cœtus influere solent. tum
 oēm pestiferarū cōsuetudinū: puerorū morū: vsure vsure & omnis falsita-
 tis saburrā sedulo exhauserint. Postremo necessario mutuorū & cōsiliorū
 & subsidiorū comeatu instructum: ita p fluctuagū tribulationū pelagus
 traduxerint: vt nedū animus sit remigio intentus: sed & manus ipse operi
 adhereant: facilis aduersitatis aurā accedere queat: qua in medias destru-
 ctionis syrtes delati: si oēs mundi vires corporibus suis congestas ferrent:
 haberentq; ferreas manus: nulla laborū vi idipsum a naufragio tueri po-
 terint. confractis aut imprimis regiminū instrumētis pensculent apud se
 metipsos: qua humana arte quisq; enatare salutiferūq; littus apprehendere
 velit. summus æque ac infimus crudelibus neptunni subdet sceptris: ex-
 cussis igitur omniū impedimentorū molib⁹: arripite hoc ipsum probatio-
 num mearum quod pollicitus sum lumen. Si illo illuminati & periculorū
 magnitudine compuncti: rem in manus desumeretis.

Caput primum de mutatione status christia-
nae reipublicae: quae ex manifestis signis caeli
depromi potest: & liquido probari.

XQVO IMBECILLITAS HU-
mana : nequit ob densam carnaliū:
cupiditatū caliginem : profundāq;
aliorum viciorum voraginē : istam
abstrusam dei maiestatem : atq; a
sensibus seclusas naturæ operatio-
nes plane apprehēdere . Iccirco ini-
tium fundamētū probationū mea-
rum : iaciendū ratus sum : super ma-
nifesta signa caeli : quæ : significatio-
nem sui : prope in propatulum &
omniū intellectui exponere viden-
tur . legimus inquam maiorū no-
strorū temporibus : multa in caelo

prodigia: & in terra portentosa monstra crebro apparuisse: eiuscemodiq;
portentorum apparitiones nunquā sine ingenti rerum mortalium mu-
tatione preterisse. ceu cum apud Persas sanguine plueret: appareret &
in nubibus ingens hiatus: in cuius medio solis splendor bulire: nubecu-
lasq; omnes passim absorbere videbatur. apud medos stella viri armati
ac equo infidēis speciem cōmonstrans. item sup iherosolymā tpe macha-
beorum: & super romam paulo ante christi aduentū crassarentur mul-
ta alia portenta: exercitus armatorum: clangores tubarum: crepitus ar-
morum: fulgetra: stelle crinite: halones: prodigioseq; pluuiæ lactis & san-
guinis: non multo post: hec florētissima imperia funestis calamitatibus
interierunt. At vtrum eadem tempora quibus hec ostenta obtigerunt:
huic nostro seculo: huiusmodi portentorū vel ostentorū frequentia &
admiratione: atq; inde humanarū rerū turbulentia comparari possint:
haud facile dixerim. istud inficiari potest nemo: vix vlla hominū etate: tā
crebra & stupēda prodigia mortalitatem occupasse: quā his nostris die-
bus magno cum terrore: contremiscentia: & animorū deiectione cernere
solem. Quid autē deus & natura sibi his miraculosis signis velint: nul-
lo ingenij flumine: nulla intelligendi copia: eloquēdi interpretandiq; vi:
satis complecti posse existimo. hoc ex meipso quantū mihi ab æterna sa-
pientia datum est: res vel diuinas vel humanas consideratione: intelligē-
tia & interpretatione prosequi fateri audeo. eadem prodigiosa signa que
iam in tempora nostra incidunt: presertim que formā & figuram crucis
exhibent: & ex minutis guttulis sereno & turbido tēpore: de cœlo in mu-
lierum pepla: rículas & plagulas: virorum subuculas: et alia linea indu-
menta arcellis vel vestiarijs clausa: insperato cadentibus formātur: mon-
strofa significatiōe haudquaquā carere. Nanq; si e naturæ officina: cuius
maiestate post deum nihil est sublimius: subtilius & potentius pdeunt:
quod est: eorū materies ex sicca & calida exhalatiōe constat: terrestreiq;
liquoris hoc modo cadentis in prefatas figuras effusio: naturaliter con-
tingit: nihil est illis effectibus quos portendunt rarius & admirabilius
futurum. Sin naturæ artificiū (quod potius crediderim) effugiunt: exq;
diuine voluntatis fabrica effluunt: eadem ratione qua malorum prefa-
gia dici: prosperi successus magneq; felicitatis pñuncia probari possunt
misericordissimus siquidem mundi fabricator: semper fungitur erga mi-
seros mortales clemētis pij et iusti parentis munere: qui liberos suos cō-
muni fragilitati atq; ad malū inclinationi obnoxios: studet pijs admoni-
tionibus: ab indecoris moribus omniq; illicito facinore cohibere. & cum
eos eiuscemodi salubribus exhortationibus aures minus attente: sed cū
tedio acomodare ad flagitiaq; pronos pergere aīaduertit: pudore & in-
dignatione arreptos flagris cedit. Et vbi nec ista castigatione aliquem
fructum in eis producere potest: omnia clemētiae & recōciliationis signa
expromit: vt eos hac summa lenitate a pertinacia & vitæ turpitudine re-
trahat. At siue rigiditatis siue benignitatis studijs egerit: nihil penitus se
proficere considerat: desperatis rebus seuire incipit: perditosq; ingenti

atrocitate: expulsiōe a paternis laribus & mollibus delicijs: ac etiā re-
legatiōe in exilium miseras et erūnas persequitur. post tamē amaritudi-
nis periculum ad recte actionis & virtutum callem reuersos: lachrymis
pre nimio gaudio rursus in gratiā excipit: longeq; vberiorib; libertatis:
paterne charitatis: honoris & hereditatis fructibus exaggerat. ita idem
optimus maximus parēs deus: monuit nos sedis criminibus cōmacula-
tos: iam pridem lenibus aduersitatibus: sed vbi eas ipsas paternas admo-
nitiones contemptu quodam abiecinus: animasq; nostras indies magis
atq; magis in fetidiores peccator; sordes demersimus: adhibuit aliqua-
lem rigiditatem: inflixit em̄ prauitati nostre pestilentia: famem: locusta-
rum: ichneumonū: & aliarum quarundam pestiferarū volucrum mole-
stias. Verūenimvero postquā & istas calamitates tanquā res leues post
tergum recussimus: excitauit in pertinaciā nostram grauissimas bellorū
conflagrationes: horribilissimas quoq; super agro; vbertatem diluuiorū
inundationes. admouit deniq; lateribus nostris: terribilissimos christia-
ni nominis hostes: qui temeritatē nostram intra terrarū nostrarū limites
ferro: flāma: cede: & quacūq; deinde vi possunt: cōtineant: interim tamē
vxores liberosq; nostros ad nutum suum vexent: fortunas diripiant: tē-
pla spolient et concrement ac optimum quenq; vel diram in seruitutem
abigant: vel atrociter per mediū sectum necent. cū nec istius nec alterius
pœne ratio habetur: omnia etenim pericula qualiacūq; & quantecūq;
sunt despiciuntur et subsannantur: ac etiam ad istam cordium duriciem
& cecitatem delapsi sumus: q; abiectis legibus diuinis & humanis: nihil
inter prosperitatē & aduersitatē: gaudiū & tristitiam: lucem & tenebras:
æternitatem & lubricitatem tempor;: honestatē & turpitudinem: probi-
tatem & viciū interesse putamus. Virtutes nullo mercedis nūmo: fla-
gitia amplissimis premijs afficiunt: quamobré & omēs mortales nō ali-
ter ad scelera: quā equi ex carceribus cum celeritate ad metā agi solent:
properant. ita spurce turpiterq; hoc æuo viuūt: q; nullo vnquā tempore
humanitas vitam turpius exegisse videt̄. Nullus est inquā status: nulla
etas: nullus sexus: qui non sit luxui: ebrietati: superbix: auaritiæ: & omni
turpi questui deditus. Sedet vana cecitas proh dolor proh crimen: non
est contenta gloriam dei per virtutum oppressionē in terris extinguere:
sed conat̄ ipsā altissimā sapientiam: detestabiliū delictor; machinis: ma-
ledictionib; & blasphemijs cœlo exterminare: ad stigiasq; paludes de-
mergere cunctipotens misericordia: quæ nullo numero nulloq; ponderis vel
mēsure termino cōplecti potest: nolens mortē peccatorū sed magis vt cō-
uertant̄ & viuant: effundit in mediā rerū nostrar; desperationē ista vene-
randa signa crucis: quæ super iustos & iniustos: dignos & indignos po-
tissimū super linea hominū indumenta: quæ vicinitate pollutorū corpor;
sordem cōtraxerunt: decidunt. vt inde promptā voluntatem & gratiam:
quā se cunctis peccatoribus quacūq; hora cōuersi fuerint ad peniten-
tiam: & per propheticos et euangelicos testes spopōdit cōmunicaturam:
eliciamus. Monet si omniū meritor;: quibus nos a primis cunabulis vsq;

in presentem horam affecit: utiq; obliuisci: saltem eius acerbissimā passionem ad memoriā reuocare velimus. quādoquidē. hoc venerabilissimum christi martyriū tante est efficacie: ut quicūq; omnia & singula in eo dolorum momenta: sedula mentis attentione voluerit & reuoluerit: hic pfecto nisi prorsus lapideus aut ferreus fuerit: cor suū a cōpassiōis impetu: oculos a lachrymarū profluuiō: cōscientiā a pēnitentiā vi: animā ab amoris facibus cōtinere nō potest. soluitur crebra cōmemoratione passionis dñi nostri iesu christi omis cordiū duricia: & cecitatis tenebre ea passim discutiuntur. Inuitat nos iccirco propitiū redemptor noster p ista prodigia crucis: ad salubrem ei⁹ cōmemorationē: p quā ex omniū tribulationū & afflictionum procellis liberari: atq; postremo etiam facillime saluari poterimus. Quapropter æterne etiam (ut dictum est) prosperitatis & beatitudinis indicia dici possunt. Sed ve ve pertinaciā: ve infidelitati & perfidiā: ve turpitudini scelerum: quibns reuerentiā ornamentis: quibus deuotionis lucernis: quo virtutum & bonorū operū ordine: excipimus istos venerabiles altissime prouidētiā nuncios: potius eos summa indignatione & scēditate: ludibrijs et blasphemijs abigimus. Vnde & nobis nihil boni: sed omnia denūciabūt mala: & horribiliores sane calamitates: quā hactenus per vniuersam mortalitatē laboratū est. Vereor p immortalē deū vereor: ne hoc sit tempus turbulentiarū: miseriā & calamitatū: in quo omniū sanctorū patrū vaticinia cōuenire solēt: scilicet quo vniuersalis ecclesia multifariā cōquassari debeat. timco ne populo christiano: & imprimis nobis ecclesiæ consecrancis: hoc idem qd iudeis solebat: obuenturū sit: qui cum multa hierosolymis & oculis & auribus capefferent stupēda portenta: cernerent in æthere equites discurretes auratas stolas habētes & hastas: cursus equorū p ordines digestos: telorū iactus & alia. audirēt & in sacro sancto templo horribiles sonitus & cōmōtiones. at cū omnia vilipēdio pterirent: vltimo erumperet ex aditu templi hec repentina vox transmigremus ex his sedibus: paulo post cedem octoginta milium virorum & scēminarum: tot vinclis detentorū & venundatorū: sceptrum etiam eorum deficiebat. sicut portentū istud vocis transmigremus ex his sedibus: significarit discessum dei per grām agente iudaica: & inde desolatio regni hierosolomitani insequēbatur: ita apparitio istorum prodigiorū crucis: cum ea cōtemptu & ludibrijs prosequi videmur: abscessum crucifixi a populo christiano portenturū sit. Nā ut in hierosolima que erat caput iudaicarū gentiū occurrebant eiusmodi monstrorū terculamenta: ita iam eterna vindicta permittit ea in germania: quæ ppter imperij culmen caput censeatur esse christianæ reipublicæ: apparere. ac etiam quēadmodū sacerdotes sentiebāt hec signa priores & in sancta sanctorū: prius deniq; sinagoga quā regnū exterminabat: ita nos primi vidim⁹ sepe dicta ostenta crucis in aris: sacerdotalib⁹ ornamētis: sed pro chdolor nos flāmiēs sancta crucifixi mōstra & æterne vltionis antambulones: priores secularibus risu & subfannatiōe tanquā puerilia deliramēta abigimus: sicut & pene priores sumus (pace honestorū sacerdotū dixerim) in ocio: luxu: auaricia: tabernis

temporibus: pteribus: popinis: venationibus: aucupijs: ludis: choreis: gestulationibus: saltationibus: dimicationibus: & in omni fœda rerum administratione: vilibusque magistratibus. Haud longe igitur: si nō ilico fuerimus cōuersi a via nostra mala: abesse potest: quin eam in calamitatum paludem delapsuri simus: qua iudeorum ceca temeritas interiit. Et sane si hanc miserabile rerum christianarum cōditionē: harum flebilium calamitatum miseriam: aduersorum temporum erūnas: sedule cōsiderationis hamis prendideritis: illud ipsum lumen iam adepti estis: quo cunctas difficultatum caligines discutere: atque inde p̄dicta afflictionum mala omnia dilucide & cōspicere et euitare valebitis. adiuuēto erit ista salubris exhortatio: illius sancti vatis & preconis iesu christi: qui iam per omnia ecclesiæ limina: instar iōne prophete discurrens: christicolas ad pœnitentiam in hunc modum flebiliter exhortatur.

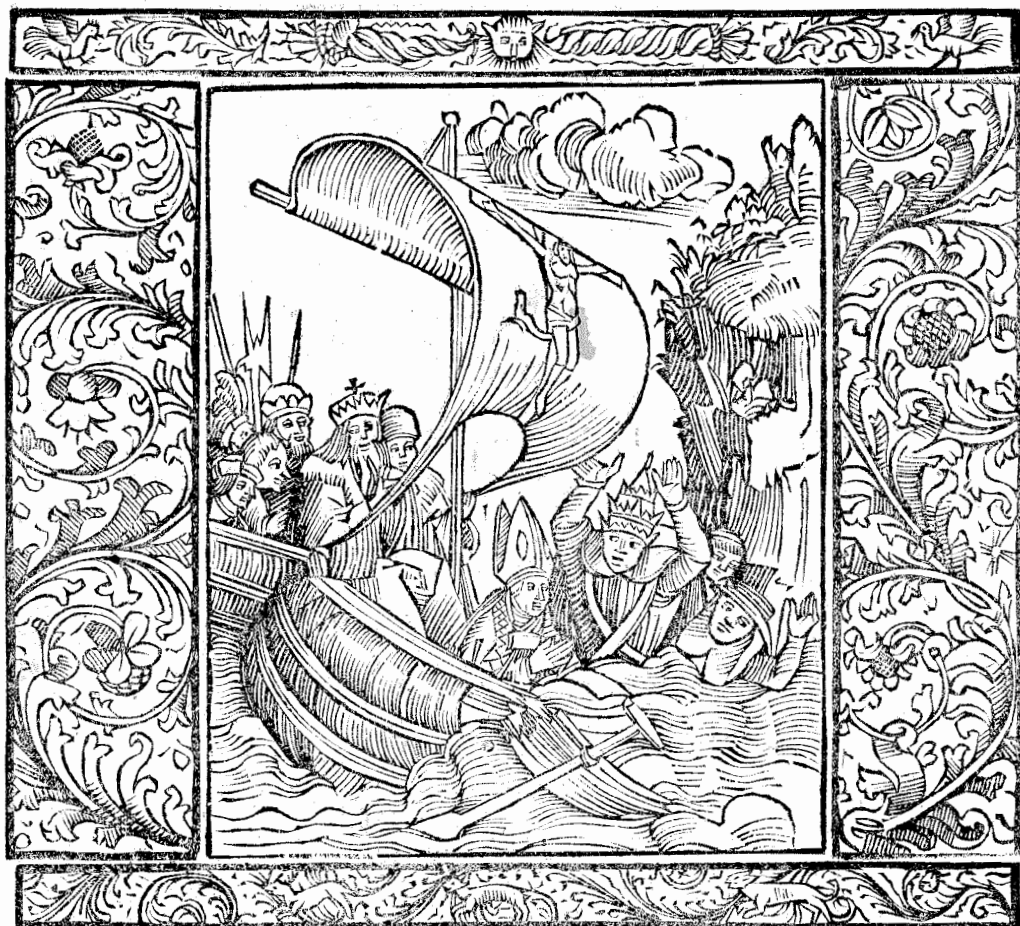
Caput scđm de cōfirmatione p̄dictorum per vaticinios sermones: cuiusdam sancti vatis & preconis iesu christi: qui iam per omnia ecclesiæ limina: instar iōne prophete discurrens christicolas cohortatur ad pœnitentiam.

CXPERGISCIMINI O VIRI CHRISTIANI: E GRA-
ui scelerū somno : atraq; mortis caligine : auriūq; & omniū
sensuū vestroꝝ cordas rescindentes verba mea intentissime
percipite. Quia legem dñi dei nostri in latrinā: & omnes eius
diuinos sermones in obliuionis & cōtemptus cloacas abie-
cistis : cœpistis virtutum in exercitatiōe prorsus delirare: in
malicia sapere & prudentissimi esse : omnem equitatem &
iusticiā snbuertere : pupillorū & viduarū sudore inebriari: patrimonium
christi scortorū delitijs dissipare : ac etiam efferatā libidinē vestrā stupris:
adulterijs incestu: & omī illicito concubitu: inexplebilē vero habēdi vor-
racitatem furtis & sacrilegijs explere. deniq; dei templum per scelus & sum-
mam iniquitatem vestram constitutū est lupanar & domus furum atq;
latronum: in quo non celebres hymni : sed blasphemix cœlestis principis
resonant. propterea extant adhuc pauci dies: & vniuersa ciuitas katholi-
ca corruet vsq; ad fundamentū. Induite igitur vos saccis pœnitētiæ & cō-
tritionis: & a maiore vsq; ad minorem occurrите domino lachrymis : tum
miserebitur vestri sicut niniuitarū misertus est. Sin autē pœnitentiā reier-
ceritis: illucescent euestigio dies luctuum : quibus a conspectu malorum
quæ in vos crassabuntur: fugere volentes: flumina in littoribus acclama-
bitis: vt vitam vestram propicio fluxu excipiant: abrupta montium inuo-
cabitis : vt lacera corpora vestra in ipsa precipitatione molliter dilanient.
Arbores in siluis lachrymabilibus oculis implorabitis: vt ceruices vestras
ad ramos suspendendas indulgenter ferant. tantus erit christianorū plan-
ctus & ululatus: q; alter ad alterum dicent: nōne melius fuisset genitricēs
nostre nos in aluis suffocassent. per hunc modum exclamat vir dei in sce-
lerum nostrorum spurcitiam. nisi quispiam osorum veritatis: reprobaue-
rit hunc vadicū diuini hominis sermonem: gannieritq; prophetas (ceu
a pluribus imperiis hoc verbum vsurpari solet) lampridem esse mortuo-
s. neminem futura prestire posse. Astronomos omīa mentiri. hic haud-
quaquā sistet liuoris sui veneno : fluuium diuine gratie : vt nullum am-
plius reddat probis hominibus liquorē futura p̄ciendi. nec sacra astro-
nomix mysteria eradicabit. quinimo prophete hodie viuunt : quecunq;
certe de iudeorum afflictione: regni eorum & cōmutatione & inuersione
vaticinati sunt: ad nostram militātem ecclesiam referri possunt. Viret in-
super & floret humana solercia: quæ exiguo diuini luminis radio illustra-
ta: ex rerum mortalium conditionibus: pleraq; futura elicere potest. Vn-
de vereor q; hec prophetia : nō obstante quorūcunq; nebulonum cachi-
no: sit nimium vera: & eiusce fundamento fulcita : vt ne facile quidem re-
probari possit: vestra sane fretus iuste interpretationis benignitate: hoc fa-
miliare scribēdi genus aggressus sum: quod vestro tam graui quā sancto
iudicio: quocūq; siue ad affirmationis siue negationis temeritatē peruen-
tum fuerit: subiectum esse volo: & toto calami vigore subigo.

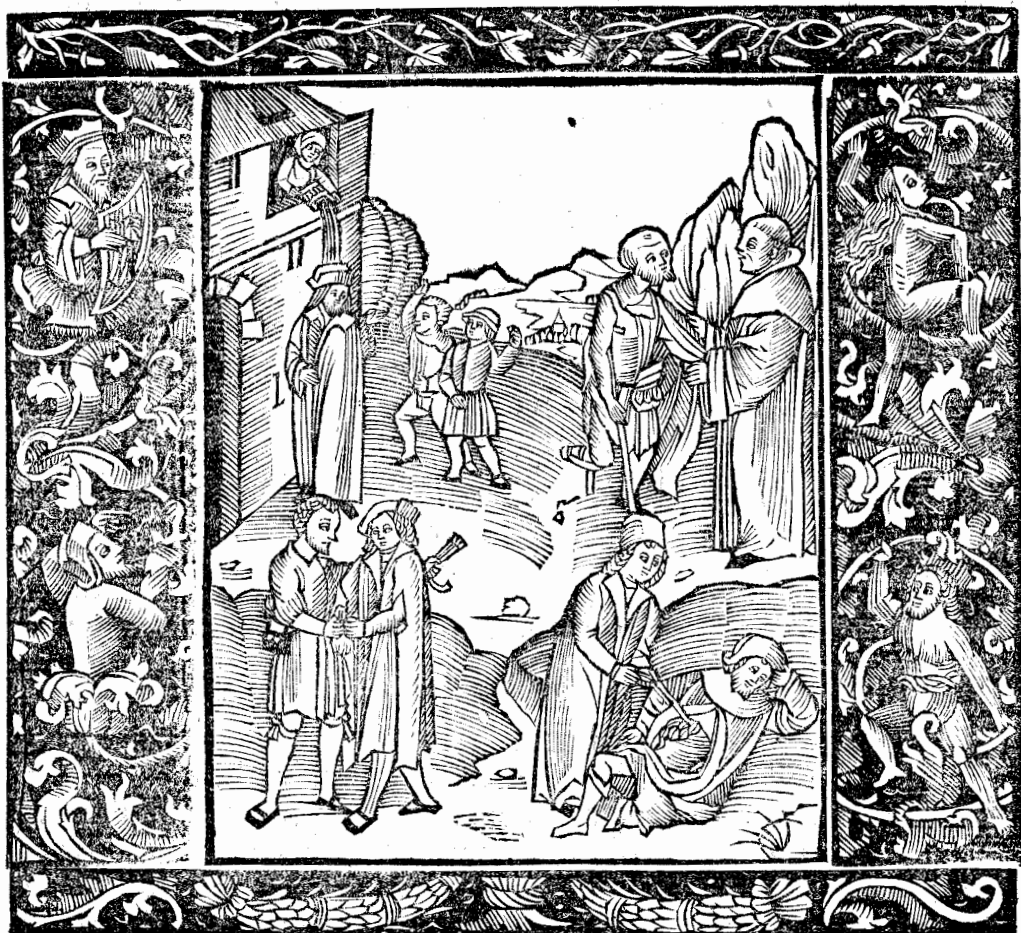
Caput tercium quo autore rumor iste exortus
 fit: scilicet nauicula petri debeat istis annis ad
 multos periculorum scopulos concuti:
 & prope naufragari: ecclesiasticiq;
 multifariam conturbari.

NIC RV MOR SCILICET NAVICVLA PETRI DE-
 beat ijs temporibus ad multas periculorum syrtes concu-
 it: ecclesiasticiq; multifariam conturbari: non est hodie: nec
 nudius tertius exortus: sed pluribus iam annis ora morta-
 lium occupat, deniq; nec ista hora: quicquā crebrius cum
 publicis: tum priuatis hominū cōuentib⁹: & a pueris & fœ-
 mellis: doctis & sapientibus frequentari contingit: quā hoc
 verbum: hoc tempus id ipsum esse: quo persecutio cleri passim debeat per
 omnes ecclesias crassari: & plures etiam ecclesiæ a fundamento deiici. Sed
 opere precium est: autorem istius vaticiniij indagare. Verum id ipsum est:
 homines probi simplices, tenuiq; intelligentia predicti: multa possunt futu-
 ra diuina reuelatione percipere: quæ hincinde disseminare solent: vt vel ma-

los a sceleribus deterreant: vel probos in bonorum operum amplexibus
conseruent. Et homines iniqui & peruersi: diabolorum suggestionibus: ple-
raq; odij discordiæ & præliorū semina: sub prophetiarū forma in vulgū
effundunt: vt inde sacrilegijs: furtoꝝ & cedium segetes excrecentes: vniuer-
sum religionis ordinem confundant. At licet mali spiritus nunquā cessent
prauis iusticiæ oppressoribus: proborum hominū vexationes suggerere:
semina interitus totius humani generis passim per orbis terre regiones ia-
cere. nec est vllum tempus quo diuine misericordie fons: non tam largos
futurarum rerum præsciētæ riuulos ex se effundat: quin multorum pro-
borum hominū deuotio: eisdem cōtinuo irrigetur: indeq; vel bonum vel
malum predicere possint. Attamē: quia clarum et perspicuum est: ac etiā
cunctis mortalibus cognitū & perspectum: q; vix vnquā aliquid prauius
et corruptius: humana in natura visum vel auditum est: hoc ipso viuendi
modo: quē christiani præsertim nos qui deo dedicati sumus hodierno die
exigimus. posthabitis vel iustorum diuinis reuelationibus: vel malorum
figmentis: is qui rerum humanarum deliramenta parumper callet: & cœ-
lestis disciplinæ (vt crebrius quidē recensui) sanctorumq; prophetarum
mysteria aliquantulum gustauit: ex his tribus vaticinandi modis. cōiectu-
ris rerum christianarū: astorum scientia: & prophetarum certissimis æter-
ne veritatis testimonijs: potest euentum ingruentiū periculorū ita clare &
argute: itaq; p̄babilibus & solidis argumētis corroborare: q; eiusmodi
argumentationū confirmationes: nullis pertinaciū hominum impugna-
tionibus: facile infringi poterint. hinc effluxit ille rumor de cleri ecclesiæq;
conturbatione. cuius quidem auctor est vir iustus recti cordis: sincere cō-
scientiæ: & flagrantissimi in deum amoris: qui tali ex corruptela: alijsq; præ-
sciendi modis: expiscatus est ista futura mala: que vbiuis locorum modo
predicto per ora hominum volitant. ea certe cum vel amoris vel terroris
causa: in propatulū enunciauit: cœpit mox phama (ceu omni volucris ve-
locus efferrī solet) de hac re longe lateq; diffundi. huius profecto sancti
viri auctoritati & diuinandi generibus innixus: calamitatum seriem: quæ
christianam super rempublicam his temporibus peculiariter vêtire sunt:
ita sensibus vestris subiiciā: ac si illo temporis momento: scintillæ sue gran-
dines in terram iacularentur. At dumodo nostras recenseo afflictiones:
haud debebunt se seculares nimio diffundere gaudio: nam e singulis ma-
lis: potiora exilient in eos fragmenta. Et si primi biberimus tribulationū
calices: ipsi quicquid in fundo residet vī fecis vel venenis: id totum epota-
bunt. quod imprimis cōiecturali ex consideratione confirmari potest.

Caput quartum de christianæ reipublicæ
conturbatione: quæ ex coniecturis: pra-
uis & corruptis christianorum mo-
ribus confirmari potest.

SI SCELERATISSIMVS OMNIVM DAMNATO-
rum creatoris nutu : ab inferis rediret lucemq; vitæ repete-
ret. vti certo tempore infernalium pœnarum expers: in mû-
do inter sodales & necessarios voluptate frueretur. dum
pristini status socios & officij collegas : tam repentina mu-
tatione alienos factos obstupesceret: alteriusq; conditionis
iugum subiturus contemplari inciperet quo genere vitæ quisq; mortaliū
statuū suū curriculum exigeret. inter pensiculandū cum dignitatis tum
humilitatis ordines: diuitiarum & paupertatis scalas : laborum & ociorū
gradus : mox eam in rerum confusionem atq; incertitudinē demergeret:
qua verum a falso: bonū a malo : magnum a paruo : rectum ab aliquo:
iocum a serio: presens a p̄terito: haud facile disjudicare posset. quoniā qui-
dem. singula fratrum in fratres: generum in soceros: parentum in liberos:

verba facta & gestus: sunt eiusmodi simulationum fallaciarumq; in uolucris aglomeratiq; principium medium vel finem: debiti cuiuspiam officij inde expromere potest nemo. Quis obsecro in uniuerso genere christiano: tam sublimem dignitatem seu felicitatem comperiet: quæ sit fidei & integritatis lumine ita clara & perspicua ut esse deberet. rursus ubi tam sordida & vilis inuenietur conditio: quæ sit innocentiae fidelitatis & obediencie claritate ita translucida: ut non aliqua temeritatis insolentie & perfidiae caligine obtenebrata: omnem laudem & decorem amittat. verumtamen. quis tantis diuitiarum copiis affluit: qui cum unum nummum sibi iniuste accedere sperauerit: manus suas contineat a sanguinolento aere. Quis iterum tam inops miser & erubescens: qui fidem & iuramentum in gremio suo sine menda conseruat: dum proximum suum minutissimo in aeris pondere fallere potest. Sed ubi prohdolor proherimen: tam continentes sanctiq; cuiuscunq; religionis atq; professionis offenduntur flamines: qui æquitatem cum perfidia trituantes: non plus semper ponderis de nequitia: quam probitate: in sudorem suum reponere consueuerint. sitiunt iam nummos infantes pariter et senes: medici & diuites: spirituales & seculares: quocunq; etiam genere turpis questus comparati fuerint: aurumq; solum pro christo colunt. Auro fures & sacrilegi: adulteri parricide & omnes patrie proditores: iusticie omnia claustra effringunt. scurre parasiti: stolidi & stulti: aleones & phagones: sublimia conscendunt honorum & dignitatum fastigia. & exilibus auri machinis: magnificorum heroum diruunt fortissima cordium propugnacula. quinimo aurum non gesserit manibus summa in terris sapientia: omnibus expellitur exilatur & exploditur locis. Sedit probitas ipsa: omnibus comitata & virtutibus & musis: locupletum aedes adierit: risu & cachino stercoreum perfusa sordibus mox abigitur. haud commemoro: quam luxurie ingluuies: in omnes etatum gradus: & prope in infantiam inualuerit. non mirum si cuncta a summo ad ima ruerent. cum igitur tanta corruptela detinere cepit uniuersam christianam rempublicam: is qui a manuum sedibus cruciatuq; palude: ad deligendum sibi in mundo uoluptatis & locum et statum emissus est: draconum potius antra serpentum viperarum & scorpionum speluncas: quam aliquem christicolarum coetum sibi deputaret. Nunquid igitur tanta scelerum spurcitia perpetuo est duratura. creator ve in æternum est passurus fetorem delictorum nostrorum in diuinum conspectum suum conscendere. an non se scelera sunt mutuo ad duos destructionis scopulos confractura. nisi profecto mens nostra fuerit tanta obtusitatis nebula obscura: ut nullum intelligentie vel considerationis lumen capere queat: longe abesse non potest: quin omnia peccatorum tormenta: quæ superioribus seculis gradatim in iudeorum & gentilium flagitia truculentissime decussa sunt: iam simul multo etiam & rariora & atrociora sint in nos seuitura.

Caput quintum de secunda confirmatione
fluctuationis christianæ reipublicæ. ex so-
lis & lune obtenebrationib⁹ magnisq;
erraticisq; siderū cōgressibus.

SI HEC TANQVAM LEVIORA ET PARVUM
probata epulones riserint. conijciant sensus suos in naturæ
artificij conceptacula: cernantq; vtrū non inde in prompta
expromi queant cause pcellarum eiusmodi tempestatū
quibus christiana respublica conturbari debet. Siquidē:
mediocriter vel doctus vel sapiens: id ipsum nunquā inficia-
tur cœlestem ordinem instrumentū creatoris existere: quo
vniuersam mortalitatem: quicquid quatuor elementorū circumflexu cō-
tinetur & gubernet & dirigat. sidera autē presertim erratica: dispensatores
esse & effectores cunctarum rerum generabiliū & corruptibiliū: quantū
ad specierum & indiuiduorū minutissima etiam accidentia. & vniuersas
formas & figuras terrenas; a cœlestibus formari imaginibus, & hoc est:

quod Ptolomeus scđo quadripartiti capite primo attigit : & in suo centio
 loquio pluribus locis asserit:famem:pestilentiam:proelia:terremotus:di
 luuia:æstus:fulgura:siccitates:ventorū flatus:regnorū mutationes:prin
 cipatuum decreſcentiā : legum & ſectarum innouationes ex ſolis & lune
 obſcurationibus propter virtutum amborum luminarium cōmixtionem
 preſcripi poſſe . & ex ſuperiorū ſiderum congreſſibus : propter motuū eo
 rum (vt inquit,Hali) tarditatem horrendas emanare rerum mortalium
 mutationes: cum autem paucis elapſis temporibus non nulle eiufcemod
 di ſolis & lune eclipses : plures quoq; Saturni Iouis & Martis conuentus
 obtigerūt . Anno enimuero tercio ſupra quingentefimū : Iuppiter & Mars
 primo coierunt in quindecimo gradu cancri : octauo die Octobris hora
 tercia poſt meridiē: minuto trigefimo ſcđo. deinde Saturnus & Mars cō
 uenerunt in vigefimo gradu cancri die vigefimo quarto eiufdem menſis:
 hora vigefima: minuto trigefimo quarto poſt meridiem. Tercio ſaturnus
 & mars fuerunt coniuncti vndecimo die Decembris: hora tercia: minuto
 quarto poſt meridiem in decimo octauo gradu cancri. Quarto cōgreſſi
 ſunt Iuppiter & Mars. Anno quarto: die quarto Ianuarij: hora quārtade
 cima poſt meridiem in nono gradu cancri. Quinto Iuppiter & Mars cō
 cucurrerunt vigefimo primo die februarij: hora decima poſt meridiem:
 in quinto gradu cācri. Sexto ſaturnus & Mars amplexati ſunt ſe mutuo:
 tredecimo gradu cancri: decimo octauo die Marcij: hora decima: minu
 to quadrageſimo octauo poſt meridiem . Septimo ſaturnus & Iuppiter
 ſalutauerunt ſe inuicem : decimo die Iunij in meridiē : in vigefimo gradu
 cancri. preterea anno preſenti. octauo videlicet: menſe auguſtali: Iuppiter
 & Mars a nouo ſe cōmiſcebunt. Opere precii igitur eſt. niſi tota naturæ
 maietas: & omnis ſcientiarū excellentia: ac etiam quicquid in orbe terrarū
 a mortalibus vel ſenſu vel intellectu agitur: ſit vanum quiddā & ſuper
 ſtitioſum: ſuper ſextum & ſeptimum climata: totum chriſtianæ reipublicæ
 corpus: quod libre & cancro principaliter ſubiaceret: ſint aliquæ horrendæ
 mutationes venturæ . Et licet aliqui effectus tam eclipsiū luminariū : quā
 iſtorum congreſſuū planetarū preterierint: ſeu ita equidē martialium ar
 morum ab aliquibus iſtarū cōiunctionū excuſſa: per omnes norici tractus:
 & a morinis & battauis vſq; ad pannonios: & a pannonijs vſq; ad italos:
 ita horribiliter proximis temporibus debachata eſt: vt vix tuguriū illis in
 tractibus relictum ſit: quod non ſenſerit eius procellam. alijs in regionib;
 peſtilentia: interitu quoq; principū: inter eoſdem & omni ſimulationū: ſi
 multatum fraudum & fallaciarum artificio: inter populares cōtentioni
 bus: & flāmis & cedibus ſeuiffime laboratū eſt. tamen ppter vniuſcuiuſq;
 cōiunctionis peculiarē qualitātē & naturam: innumere calamitatū tem
 peſtates: fatorū in officiis adhuc cōtinentur: quas propediē in dictorum
 tractuum mundi incolæ: viros & ſcēminas iaculatura ſunt. hee exiſtunt:
 imprimis propter Martis & Iouis primū congreſſum: in quo ſe Iuppiter
 in termino mercurij exaltauit: mercurius autē aſpexit eoꝝ cōuentū ex ſepti
 mo bellorum domicilio quarto radio: Iuppiter etiam a Saturno & Mar

re oppressus fuit in sua exaltatione. Insuper omnes tres eleuauerunt se in decima domo sup Mercuriū: dissensiones: discordie: inimicie: bella fraudes: fallacia: inter europe ecclesiasticos & seculares principes. Spiritualiū tamē principū pecularia damna tam in dignitatibus quā fortunis: partim proprio & domestico liuoris veneno ppagata: partim externa vi inflicta. propter scđm Saturni & Martis in domo necis conuentū: vbi & Iuppiter a recto cursus tramite retrocedens: a Saturno & Marte oppressus fuit: legum peritorū iudicū: consulum: pretorū: rectorū ecclesiarū: & principatuum & regnorū summa difficultatū: intoxicationū & oppressionū discrimina. qua de causa extorris iusticia errabit per omnia solitudinū inuia loca. Ex tercio Saturni & Martis scđo in diuitiarū domicilio coitu: vbi mercurius ex domo mortis ipsorū cōgressui infestus: sibi dominiū horoscopi vendicauit: omnesq; retrogradi lunam in quinta ex quarto aspectu oppresserunt. ciuitatū moderatorū: & eorum qui filci & ærarij publici curā gerunt captiuitates tormenta: exilia: mercatorū oppressiones: & fortunarum direptiones: florentiū rerum publicarū per priuatū comodū internicies. A quarta Iouis & Martis coniunctione nono in domicilio religionis celebrata: in quo se & tum saturnus cōtinuit. Mars aut in septetrione fuit eleuatus super Iouem & saturnū. Item a quinta Iouis et Martis eadem in domo colluctatione: vbi Mars etiā superior fuit: ecclesiasticorū multifarie & in corporibus & fortunis afflictiones. religionis per vniuersos ecclesiarū fines aliorū obedientie habenarū nimia relaxatio: & per hoc sancti sacerdotij cōtemptus: fidei & iurisiurandi violentia: omnis ecclesiasticæ liberalitatis defectio. prediorū & sacrarū ædiū conflagratio. sanctorū ablatio vasorū. & in templis ipsis sacri cruoris per aras & pauimenta aspergio. noue secte et hereses. innumera alia mala. Vnde se se christi consecranci omnib; cautele et custodie presidij circūvallare debebunt: ne taliū aduersitatum vi perculsi: tandem prorsus extabescant. propter inquā sextū saturni et martis concursus: qui in domicilio necis accidit: marte tum supra Iouē et Saturnū sublimato: domino horoscopi existēte: cauda deniq; draconis mediū cœli obtinēte. rursus propter septimam Saturni et Iouis medio in cœlo salutationem: vbi se Iuppiter supra Saturnū euexit: item propter Iouis et martis cōmixtionem que presenti anno in scorpione obuient: eiusce modi obstrepent ab omnibus mundi cardinibus horribiles calamitatum grandines: et in omnes prope septimi climatis tractus: quæ nullo chartarū numero: nec aliqua linguarū aut promptitudine aut elocutione facile cōplecti valelūt. vibrabūt hastas et lanceas pariter flāmines et digladiatores. pontifices et principes seculares. eadem quoq; seuitiæ flamma: cōcremabūtur templa et senacula. vix se se christus in aras sacerdotis manibus: ab hostium insultibus tueri poterit: tāta furiet insania christicolarū cecitas in proprii redemptoris et saluatoris membra. Proh deum atq; hominum fidem quorsum euanescet salus christianæ reipublicæ: hinc profecto torrentes damnorum excurrent effringentq; & conterent omnes ecclesie cōtinentes. dūmodo equidem viscera aliquorū torquent dolorū torminibus: cruciae

tus et in cætera membra exteriora excutiantur necesse est. igitur dum media loca christianæ reipublicæ eiuscemodi sunt germania: italia: gallia: quæ gerunt se in corpore ecclesiæ: principalia membra: italia propter christi vicarium caput. germania propter imperatorem: in quo totus vitalis imperij & totius christianæ reipublicæ vigor consistere debet cor. gallia propter vicinitatem e qua ambobus locis sufficientes subsidiorum humores oriri possunt epar. fluctuant aliquibus bellorum procellis: opere precium est: vt & exteriores tractus Hispania: Britania: Sarmacia: similibus cõquassentur & concutiantur motibus. qua ratione facile cõtingit totam periclitari ecclesiam. et sane: si sensum sceptris (vti hactenus fecimus) obsecuti fuermus: & non subiecerimus nos totis viribus rationis imperio: nauicula petri ad innumeras (vt dictum est) tribulationum & anxietatum syrtes cõfringetur. quod solidioribus etiam potest cõfirmari testimonijs.

Caput sextum de tertia predictorum approbatione ex certissimis prophetarum & æternæ veritatis testimonijs.

SI VERO IRRISORES NEC ISTVD POSSVNT
naturale certitudinis lumē apprehēdere: dirigant fidei sue
radios in sanctorū pphetarū testimonia: quę haudquaquā
ex aliquo nature fonte: humani ingenij: ambiguitatū: aut
errorum aut figmentorū stagno: sed æterne sapientiæ pela-
go effluxerunt. ex eorū certe mysterijs & abstruse maiesta-
tis claritate: has ipsas turbulentias clarissime deprehēdent.
liquidem cum vnica solet existere dei ecclesia: sicut vna vera fides: quæ in
primo Abel iusto incœpit: perdurabitq; in æui vsq; finem. & eiusce ecclesia
appellat a diuo Gregorio vniuersalis dei vinea. quē admodū & æterna sa-
pientia nominat domū israel per Esaiam prophetam electam vineam: vi-
ros vero Iuda: id est omnes ad dei cultum electos delectabile germen. item
Dauid sanctorū vatum princeps: vberimo prosequitur hanc vineam ser-
mone: cum hanc in sentetiam prorumpit. vineam de ægypto transtulisti:
eiecisti gentes: & plantasti eā. dux itineris fuisti in conspectu eius: & plan-
tasti radices eius & impleuit terram. Operuit montes vmbra eius: & ar-
busta eius: cedros dei. extēdit palmites suos vsq; ad mare: & vsq; ad flumē
propagines eius. Vt quid destruxisti maceriā eius: et vindemiant eam oēs
qui pretergradiunt viam. exterminauit eam aper de filua: & singularis fe-
rus depastus est eam. deus virtutum cōuertere: respice de cœlo: & vide: &
visita vineam istam. Et perface eā quomodo plantauit dextera tua: & sup
filium hominis quem confirmasti tibi. Idcirco recte sunt eiusmodi pro-
phetiæ ab æterna veritate: ad suffulciendas salutiferas vites: rursus extir-
pandas in vinea domini labruscas & omnes malos fructus emisse & insti-
tute. Et sic non solum ad tempora regum Iude: sed et ad hos nostros dies
quibus Maximilianus imperio presidet: & ad oīa futura secula: quotiens
eadē vinea sterilefcere cœperit transferri: iam autē potissimū cum assiduis
victorū incrementis fertilitatē pene totam amisit: comodissime ad cōfir-
mationem predictorū applicari possunt. cum inquā luxuria: insoleutia:
auaricia: & alia insolita & spurcissima scelera: totam vineam domini: pau-
cis bonorum operum vitibus ex tantibus superauerūt: nihil certius diui-
nis ex vaticinijs expectari debet: quā ipsius æterni vinitoris dei indigna-
tio: grauisq; in delictorū turpitudinē per famem: bella & pestilentia (qui-
bus flagellis malorum in fructuū hoc est operum incisione: loco vineati-
carū falciū veteri in lege semp vsus est) ac etiā p alias grauissimas calami-
tates aī aduersio. clamitāte æterno furore Ezechielis quinto. Ecce hierusa-
lem: quia cōtempstisti iudicia mea vt plus esses impia quā gētes: faciā ego
in medio tui iudicia in oculis gentium. tertia pars tui peste moriet: & fa-
me consumet in medio tui. & tertia pars tui in gladio cadet: & complebo
furore meū: & requiescere faciā indignationē meam & cōsolabor. & iterū
duodecimo relinquam ex eis viros paucos a gladio fame & pestilētia: vt
narrent omnia scelera eorū in gentib⁹. Vnde & non nullas Esaie & Ezechie-
lis prophetias in medium producendas ratus sum: e quibus omniū mani-
bus certitudo ingeretur.

Caput septimum de primo Esaie propheta
 testimonio:quo probant christiana rei
 publica incomoda:sub forma vi
 nec quæ cum bonos fructus
 ferre debebat labruscas
 protulit.

VOMETERNA MISERICORDIA INCIDIT PER
 sermonem Esaie prophete in hanc sententiã: vinea facta est
 dilecto meo in cornu:filio olei:& sepiuit eam:& lapides ele
 git ex ea : & plantauit vineam electam: edificauitq; turrim
 in eius medio:& torcular extruxit in ea:& expectauit vt fa
 ceret vuas:& fecit labruscas. ppter ea : auferam sepem eius
 & erit in direptionem.diruam maceriem eius & erit in con
 culationem:& ponam eam desertam. non putabitur. & non fodietur.&
 ascendent super eam vepres & spine. & nubibus mandabo ne pluant sup
 eam umbrem. Nunquid ecclesiam chisticolarum sub hoc mistico verbo

rum tenore explicare voluit: quæ per christum verbo: doctrina: & opere
& exemplo erecta est. in cornu: quod est scđm fidelium interpretum piam
opinionem: in altitudine sapientiæ & diuini consilij. filio olei: in gratiæ mi-
sericordie & scientiæ fecunditate. sepiuit eam quoq; angelorum custodia:
patriarcharum & prophetarum testimonij vallo. martyrum constantiæ so-
lideq; confessorum fidei macerie. elegit & ex ea sanctorum patrum Grego-
rij: Hieronymi: Ambrosij: Augustini & aliorum ingenij cratibus lapides:
malos et peruersos hereticos. inde edificauit in eius medio turrim euāge-
lice legis & apostolicæ doctrinæ: cui nulla tyrannorum seueritas: nulla bestia-
rum atrocitas: nulla infidelitatis machina: nec minarum vel tormentorum
truculentia vim vnquā asferre potuit. coercuit inquā semp sacrilegas ma-
nus ab omnibus bonorum operum fructibus: qui consueuerunt in vinea
domini crescere. extruxit insuper in ea sacramentorum torcular: quibus
omnium fertilium operum succi: peccatorum fecibus in infidelium cordium
dolijs relictis: exprimi solent. expectauit autē salutiferas vt produceret hec
vinea vuas: diuini amoris: humilitatis: castitatis: sobrietatis: & omnium alia-
rum ingenuarum virtutum: at ædificauit labruscas teterrima scelera: horribi-
lesq; idolatrias: quibus vniuersa christiana respublica infecta est. Idcirco
furore dominus correptus amouebit sepem cœlestis custodie: vt sit in di-
reptionem: demonibus qui vniuersas mentes nostras (euulsis diuini ser-
monis segetibus) & errorum & seductionum decipulis capiant atq; inde
confundant. diruet maceriem omnis propheticæ munitiois atq; fidei ro-
boris: vt sit in conculcationē & domesticorum hostium insidijs: & exterorum
insulibus. erit deserta. haud putabitur diuinarum predicationum falcibus:
conticescet enim uero predicatorum auctoritas. Iudicum quoq; obmu-
tescet seueritas. nec fodietur debite obedientiæ ligonibus: & sic ascendent
super eam vepres & spine scelerum fraudum fallaciarum & omnium turpi-
tudinum: & propter eiusce flagitiorum spurcitiam: tribulationes crucia-
tus & anxietates. mandabit & nubibus ne reddant super eam imbrem di-
uine inspirationis spiritus sancti: sanctorumq; angelorum salutiferas sug-
gestionem. ne quicquā gratiæ omnino de cœlo defluat: nec poenitentię nec
cōtritionis lachryme oculos nostros irrigent. sed cuncta sterilefiant in ce-
citatis obstinatiæ & summe obdurationis ariditate.

Caput octauum de scđo Ezechielis prophe-
tæ testimonio: quo declarantur ecclesiæ
discrimina propter horribiles idola-
trias: quas sub forma templi
salomonis preuidit,

VIVSCEMODI AVTEM FRVCTVS SCILICET
labruscas spinas & vepres : vinea domini iam pridem pro-
ducere consueverit. Ezechiel propheta clarissime indicare
videtur : cū sub forma templi salomonis quadruplicē ido-
latriam describere solet : qua quadruplices christianorum
status perditissime iam cōtaminati existunt. Equidem octa-
uo capite suorum vaticiniorū hunc in modum exclamare
incipiēs : ego sedebam in domo mea & senes iuda coram me : & cecidit ibi
manus domini super me & apprehendit me cincto capitis mei : & eleua-
uit me spiritus inter cōelum & terram : & adduxit me in Hierusalem in vi-
sione dei : & vidi iuxta ostium interi⁹ quod respiciebat ad aquilonē : fuitq;
fm interpretes atrium immundorū idolum cœli. deinde in porta aquilo-
nari scilicet atrij mundorum : abhominatiōes maiores vniuersa idola dor-
mus israel depicta in pariete : & septuaginta viros seniores stantes ante
picturas : & thurificantes ipsis idolis. tum in porta atrij sacerdotū : abusio-
nes multo abhominabiliores : mulieres sedentes & plangētes adonidem.
postremo in atrio sacerdotum : detestabilissimas abhominatiōes : viros

adorantes solem orientem. attingit primo idolatriam seculariū & populariū qui manuū opere & sudore victum queritant. scđo cōtaminatio-
nes patriciorum: senatorum: iudicum: presidum: censorum: nobilium:
principum & regum. tercio scelera cleri & primo spiritualium minorum:
qui sunt accoliti: subdiaconi: diaconi: presbyteri simplices. quarto abusio-
nes prelatorum: abbatum & pontificum. Primi siquidem qui duris labo-
ribus consueuerunt sibi vitæ necessaria conquirere: die noctuq; crapule
dediti Baal bachum & cererem deos colunt: quibus etiā amplissima tem-
pla: hoc est domus quasdam publicas ad potandum & deuorandū sin-
gulis in locis constituunt. deinde aras in eis erigentes id est focos ad co-
quēdas lautas epulas: mactant oues & boues vt sacrificēt hymnosq; gau-
dij & leticiæ scilicet æterni dei blasphemias: & mutua cōiucia: iurgia: con-
tumelias & obtrectiones decantent. illorum sacrificium atrocibus cre-
bro seditionibus: homicidijs: fratricidijs & parricidijs terminari cōsuevit.
Secundi qui honoribus fortune & auctoritate ijs antecellunt: nō solum
adorant idolum Baal deuoratoris cererem & bachū: sed innumeros deos
& deas: vxores pulchrytudine insignes: liberos: venaticos canes: comptos
equos: accipitres: ceruos: preciosam suppellectilem: thesauros: laudum ti-
tulos & triumphos: quinimo qui senectutis & reuerentiæ signa in fronti-
bus gerunt: seq; sapientes nominari sinunt: non verentur adorare reges &
principes: omnes expromunt adolationū: susurrationum delationū frau-
dum & fallaciarum blandicias: quo talium fauorem potius quā dei gra-
tiam sibi cōciliant. Tercij sunt ecclesiastici minores: qui tanquā ociose mu-
lieres: quæ Adonidē prociū Veneris propter coitus defectionē plangūt:
totos dies totasq; noctes ea in sollicitudine absumunt: vt priapum vitæ
sue magistrum mollibus cibi & potus illecebris: concubinarū osculis &
amplexibus: Venereis quoq; vnguentis consoueant & alant: quo virium
in robore diu perdurare: atq; hoc modo suam pestiferā voluptatē scēdo
virginum stupro: matronarū adulterio: incestu & sacrilegio explere pos-
sit. cunq; cupidinē pro deo vero et æterno sedulo excolere solent id agūt:
vt nunquā ab eius vel ministerio vel sacrificio conquiescant. Quid prohi-
crimen est nobis incōtinentius & impudentius: infantium per immortalē
deum pudicitia: vix est tuta a nostra libidine. Vltimi vero prelati: abbates
et pontifices dorsum contra templum vertētes: adorant solem orientem:
omnes equidem cogitationum: curarum: & laborum neruos eo tendunt:
vt temporalium rerum caduco fluxuq; puluere (religiōe cultuq; diuino
longe post habitis) impleantur. Quocirca seuerus vltor scelerum deus:
indigner exclamat: non parcet oculus meus: nec miserebor: & cū cla-
mauerint ad aures meas voce magna: non exaudiam eos. & si vniuersosq;
rektor orationes nostras nō capeisset: quādiu tandē putatis nauigiū eccle-
siæ: incolume inter periculorum syrtes perduraturum sit.

Caput nonum de tercio ezechielis prophetæ
 testimonio : quo exhibentur pœne & af-
 flictiones vtriusq; status ecclesiasti-
 corum & secularium: sub for-
 ma duarū sororum tur-
 piter fornicātiū: &
 imprimis laicorū.

SEDET PROPHETA PAVLOPOST PRORVMPIIT
 in alias horribiles abominationes: in omnia sane mortalia
 crimina : quibus prohdolor vterq; status ecclesiasticorū et
 secularium misere cōmaculatus existit. inuehit & calamita-
 tes quas propter eiusmodi contaminationes passuri sint:
 cum hunc in modū intonat. due mulieres filie vnus matris
 fuerunt: & fornicate sunt in ægipto : ibi subacta sunt vbera
 earum. et fracte sunt mame pubertatis earum: nomina autē earum oolla
 maior: & ooliba soror eius minor: fornicata est igitur oolla: & insaniuit in
 amatores suos: assirios vestitos hiacinto: principes & magistratus: iuue-

nes cupidinis & vniuersos equites atq; ascensores æquorū: & immundicijs eorum polluta est. insuper fornicationes suas quas habuit in ægypto non reliquit. propterea tradidi eam in manus amatorum suorum: in manus filiorum assur: super quorum insaniuit libidine: ipsi discoperuerunt ignominiam eius: filios & filias suas tulerunt: & ipsam occiderunt gladio. Quid tersius patres huius sermonis nitore inueniri potest: quid hac sententia verius: quid certius et dilucidius: heu dolor heu crimē: ambe inquā sorores: vterq; status christianæ reipublicæ: is qui dei ministerio dedicatus est sacerdotalis: et qui per hunc diuine gratie reconciliari et consecrari debet secularis: turpiter fornicantur in ægypto: hoc est in tenebris peruerse conscientie præueq; voluntatis obscuritate: transgrediuntur cunctipotentis saluatoris nostri precepta: & a via veritatis et iusticie recedunt. subiguntur & ibi eorum vbera: id est innocentia animorum: & puritas corporum ab iniquis sensuum monstris brutalibusq; carnis cupiditatibus opprimuntur. franguntur quoq; eorum mæme pubertatis. igniculi pudicie: honestatis: probitatis & omniū virtutum extinguuntur ab impetuosis animi motuum procellis & torentibus. tamen oolla maior soror: hoc est seculares appellationem sortiti a numero qui in his copiosior multo est quā in spiritualibus: insaniunt in assirios vestitos hiacinto: in superbie filios hiacintinis & schmaragdinis ornamentis fulgentes: in presumptionē: ambitionē: iactantiā: ingratitudinē: adulationē: derisionem: pertinaciā: infidelitatem: inobedientiā: erubescentiā boni: & omnē iniusticiam: quibus sceleribus ita cupide ardentēq; indulgent: vt prope minimarū etiam virtutū memoriam obmittere videantur. insaniunt & in principes & magistratus: in capitales infandasq; delictos: spurcias: delicta in spiritū sanctum. et in iuvenes cupidinis in vtrunq; sexū indifferenter. inq; vniuersos æquites & ascensores æquorū: in omnes libidinis species: molliciem: incestum: sacrilegiū: stuprum: adulterium: quæ quidem flagitia gradatim in summū sordium aceruum excrescunt: nec etate minuuntur nec status: honoris vel dignitatis conditione: in senibus æque ac adolescentulis viris & fœminis semp vigentia. adeo vt hoc nostro tempore: a summo vsq; ad infimum: ab infanti vsq; ad maximū natu: omnia sint summis immundicijs polluta. Quāobrem tradent in manus amatorū suorū: in enumeratorū scelerū alluie oibus filiis & filiabus suis: operibus & operū fructibus: misere quantū ad aīam et corpus peribunt. nisi volueritis capeffere sensum litteralem: vt seculares fornicentur in ægypto cum assirijs: iuuenib; cupidinis: principibus & magistratibus: & vniuersis equitibus: eiuscemodi gentium morum: rituum: consuetudinū: idolatriæ: colloquiorū: victus: amictus scederum: amicitiarum & omniū negotiationū cōmercia (ceui ipsum apud christicolas frequentissimum esse solet) sibi vendicent: earū etiam manibus discerpi debeant & tamdiu affligi: donec omnia flagitia in propatulum exposita sufficienti pœna expiata fuerint. potēs inquā est deus suscitare gentem aliquā in vltimis orbis terre regionibus: & in has nostras oras diffundere: in nostram vt iniquitatem animaduertant: eandemq; prorsus eradicent.

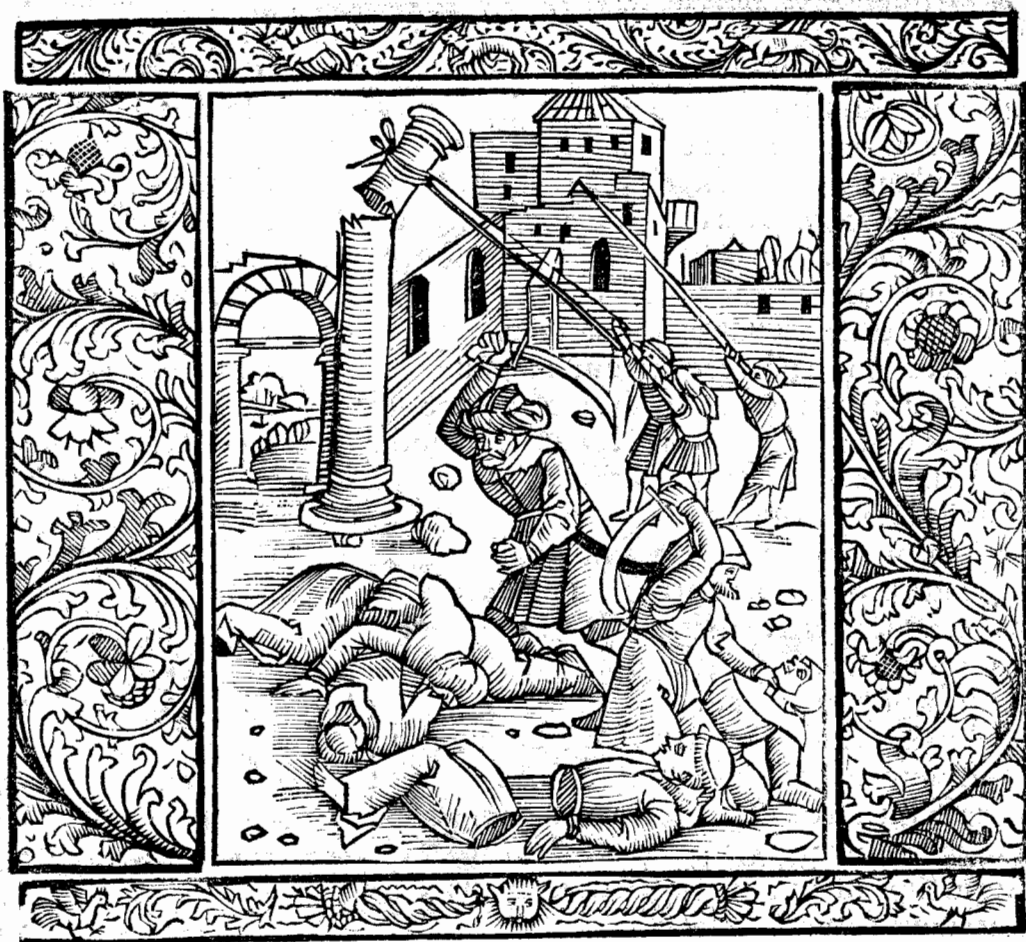
**Caput decimum de quarto Ezechielis
prophetæ testimonio : quo enume-
rantur calamitates spiritualiū:
sub forma sororis minoris.**

QUOD ER SOROREM VERO MINOREM: DOMINVS
inuit statum ecclesiasticorū cum inquit: quod cum vidisset
eius soror ooliba: plus quā illa insaniuit libidine: detestabi-
lora videlicet perpetrādo scelera: quā seculares. Nam pre-
ter fornicationem cum egyptijs & assirijs: ducibus & ma-
gistratibus: vniuersisq; æquorū ascensoribus: vidit depictas
in pariete imagines chaldeorū: quod est auarorum homi-
num simulachra: oēm speciem auri & argenti: formā vsure simonie: men-
datorum: fallaciarū periurij sacrilegijq; & oīs iniusticiæ: quibus scelerū
illecebris pecunie & thesaurorū sordes exigi solent. vidit & similitudinem
filiorum babilonis: hoc est figmenta oppressionū & confusionū sanctissi-
me veritatis: cause viduarū et orphanorū: vt satietur tēporalibus sordibus:
super quos filios insaniuit concupiscentia oculorū suorum: concipiendo

delectationem in istis scelerum studijs. cum aut venerunt tales virtutum
hostes ad cubile mamarū eius: scilicet ad conceptacula intellectualis vir-
tutis & ad consensus locum: polluerunt eam stupris id est post assensum
cœpit & actus ipsos exercere. Quare omnipotes vindicta infert poenā sub
hoc verborum tenore. Ecce ooliba suscitabo omnes amatores tuos hoc est
omnes iniquitates tuas contra te: quæ nasum & aures tuas precident: au-
ferent omnem vim rationis & intellectus: & quæ remanserint gladio con-
cident: remouebunt & omnē exteriorum sensuum vigorem: vt quo te ex
istis afflictionum angustijs diuertere debeas nec facile intelligere aut sen-
tire possis: tam in animo quā in corpore cruciatus excipias. & denudabūt
te vestimentis tuis: priuabunt te omni virtutū & bonorum operum habi-
tu. & tollent vasa glorie tue: virtutum & bonorū operum merita: atq; inde
meritorū premia æternam fœlicitatem. & sic reuelabitur ignominia tua
rum fornicationum: quia in via in perfidia & iniquitate sororis tue scilicet
secularium ambulasti. calicem tribulationum & anxietatum sororis tue
bibes profundum & latum. & eris in derisum & sublannationem: homi-
nibus & demonibus: & vbera tua lacerabis: dolore & mœre cor tuum
& cōscientiam discindens: quia oblita es mei & proiecisti me post corpus
tuum: inherendo solis temporalium secum curis: & solitudinibus: pro-
pter easdemq; omnē scelerum turpitudinē (vt dictum est) perpetrando.
An non patres: nos gens sancta populus acquisitionis solemus aliquan-
do sanctitatem nostram in profundam perditionis paludem demergere:
& sacram vnctionem nostram vilissimo precio vendere. deniq; corpus &
animam demonibus loco pigneris subijcere: plura vt sacerdotia pluresq;
thesauros possidere valeam⁹. si vero volueritis sensum litteralem capeffe-
re: vt clerus chaldeorum & babiloniorū infectetur vitæ turpitudinem: eo-
rumq; sculptilium deorum cultum: minime christi professionem. certius
nihil futurum est: quā vt aliquando harum gentiū spurcitia in intima vsq;
ecclesiæ viscera penetret: cleroq; nasum & oculos et aures p̄cidat: ac etiam
denudet eum omnibus vestimentis: censibus & redditibus: auctoritate &
potentia. tollat quoq; vasa gloriæ eius: aurea & argentea ornamenta: ca-
lices: & omnia sacrorū conceptacula. mare siquidem mediterraneū extat: p̄
quod omnis infidelitatis perfidia: quocūq; temporis momento domino
permittente in has nostras oras penetrare potest. quinimo. si longinquis
ex terrere regionibus huc non perreperit presto est eius propago heretici
videlicet: q; prope in vmbilico ecclesiæ resident. sunt et satrape in conspectu
nostro qui quotidie aliquid plumarū ecclesijs euellere solent: propensi
usq; elaborare: vt a maiorib⁹ pie religioseq; extructa templa: amplissimis
exornata & sacerdotijs: & exaggerata stipendijs redditibus & censibus po-
pulent: quā vel ea debito in statu conseruēt vel diuitijs acumulent: deus
inquā optimis maximus exorandus est: horum vt tyrannorū nefandum
ausum: nostramq; ignominiam dedecus & obprobrium sempiternū in-
tercipere velit.

Caput vndecimū de quinto Ezechielis pphate testimonio:
 quo patefiunt generalis status christianæ reipublicæ abu-
 siones: eiusq; calamitates: sub forma mulieris pau-
 perissime nate: & a magno viro educate: atq;
 tandem etiam matrimonialiter despon-
 sate: quæ tñ omnium ingrata benefi-
 cio: exponit se oīm adulterio.

VAMQVAM HEE PROPHEETIE SINT ITA CLA-
 re & perspicue: vt a mediocriter etiā litterato et vulgari intel-
 lectu predito teneri queant. tamen sequens ezechielis vati-
 ciniū ecclesie statū ita dilucide explicat: tum quantū ad ei-
 e iusticiæ tranſite excessum: tum etiam calamitates: quas eā
 ob causam excipere debet: vt nec pueri etiā intelligentiā
 & sensum fugiat. inquit enim hierusalem tibi dixi viue: dixi
 inquā tibi in sanguine tuo viue: scilicet quādo primo te erexi per doctrinā:
 salutifera exempla & passionē meam: te viuificaui: æternisq; delicijs conse-
 craui. & cū tyrannorū es seruicia vario tormento: necisq; genere discerpta:

haud permisi te in tribulationibus tuis deficere: multiplicatā quāsi germē
agri dedi te: & multiplicata es & grandis effecta. quādo videlicet Cōstan-
tinus magnus exaggerauit te ingentibus atq; magnificis regnō & prin-
cipatū ditionibus. peruenisti ad mundū muliebrem: instar puellę crescen-
tis ad tempus perfectionis & cōnubij. vbera tua intumuerūt scilicet aucto-
ritas & potentia tua creuerunt. & pilus tuus germinauit: obediētia & re-
uerentia. eras nuda & confusione plena: destituta omī subsidio: inops &
exul: omībusq; referta tyrannorū & persecutorū ludibrijs odio & inuidia.
expandi amictum meū sup te: meā diuinā angelicā & humanā protectio-
nem. & operui ignominia tuā per istam gratiā. & iuraui tibi. & ingressus
sum pactum tecum: tradendo petro potestate ligandi & soluendi in cōelo
& in terra. Item alibi: si oblitus fuero tui hierusalem obliuioni detur dexte-
ra mea. laui te aqua scilicet baptismatis. & emūdauī sanguinē tuum ex te:
originale peccatū. vnxi te oleo chrismatis: & vestiui te discoloribus. calcia-
ui te hiacincto. & cinxi te bisso. & ornaui te ornamēto. & dedi armillas in
manibus tuis. & torquē circa collum tuum: & inaurē: coronā in capite.
& ornata es auro & argento: hoc est nihil existit de istis p̄ciosis rebus mū-
di relictum: quo non cōdecorauerim p̄tīfices & sacerdotes reges & prin-
cipes tuos: eorum prope omīa membra peculiari exornata sunt insigni.
insuper simulā & mel & oleū comedisti: quod est quicquid in cibo & po-
tu decimis et oblationibus excellentissimum inueniri potest: id ipsum prin-
cipibus & sacerdotibus tuis pre omnibus concessum est. & decora es fa-
cta vehementer nimis. et profecisti in regnū: et egressum est nomen tuum
in gentes propter spectem tuam: quia perfecta eras in decore meo: quem
posueram super te. habēs aut fiduciam in pulchritudine tua: id est in ful-
gore honoris tui et glorię: atq; in splendore potentie et auctoritatis: expo-
sisti fornicationē tuam omī transeunti: cum omībus legum dēi peruer-
soribus: tam iudeis hereticis gentilib⁹ quā christianis: victus cōsuetudinē:
et omnium negotiationum cōmertia agitendo. Et sumens de vestimentis
meis fecisti tibi excelsa inde consuta: de ecclesiarum redditibus et censibus
exerces ambitionis et insolentie: pomparū et omniū mundanorū appara-
tuum stipendia. tulisti & vasa decoris tui: & fecisti tibi imagines masculi-
nas: altariū ornamenta: calices & reliquiarū cōceptacula: in stupri: adulte-
rij: sacrilegij: incestus: & illius infandi delicti quod fari non licet mercedē
collocas. & oleum meū & thimiama meū posuisti coram eis in odorē sua-
uitatis: idipm quod in p̄ctōrā expiationē offerri solet: olei panis carnum
pecunie & aromatū: id totū in luxurie spurciā absumis. Et post oēs ab-
hominatiōes tuas: non es recordata dierū adolescentie tue: qñ eras nuda
& cōfusione plena: cōculcata in sanguine tuo. Et fecisti tibi prostibulū in
cunctis plateis. ad omē caput vie edificasti signū prostitutionis tue. Vereor
p̄fecto vereor hāc eloq; veritatē: tot iā esse in vrbib⁹ p̄stibula: qđ flaminū
ædes esse solēt. totq; cunabula deuotionē nostrā ab antelucana orationū
inuiigilantia retrahentia: quod libri in domicilijs nostris inneniri possunt.
Quāobrem: cum ecclesia est tantis malorū sordibus fœdata: ingerit domi-

nus poenam qua eam concussurus est: inquiens. Ego extendā manū meā super te: quod est diuinā vindictam. & auferā iustificationē tuam: vt nulla sit in te iusticia: oīa cōfunde: fauoris blandimētis: spe munerū & pollicitationū gerant. neq; orphanorū: neq; viduarū cause & calamitates iudicum corda discendant. Et dabo te in aīas odientū te: audi meretrix verbū: nū dabo ignominīā tuā: & videbunt omēs turpitudinē tuā. dabo te in manū effudentiū sanguinē. destruēt lupanar tuū. & denudabūt te vestimentis tuis. & auferēt vasa decoris tui & derelinquēt te nudā: plenāq; cōfusione. & lapidabūt te lapidib⁹. & trucidabūt te gladijs suis. & cōburent domus tuas igni: & desines fornicari. plures alias pphetias in mediū afferre possem tñ si illas obstinacia retercerit: & alias quoq; dānabit. Vnde finē studebo appellare: ne prolixitas sermonis mei temporib⁹ vestris tediū ingerat.

Caput duodecimū de enumeratarū calamitatū rerūq; oīm conclusionē: cum adiectione quorundā articulorum concordantium astronomicā certitudinem cum theologica veritate: liberantiūq; auctoris dicta ab erroris decipulis.

DVARE COLENDISSIMI PATRES CVM SE TAM manifesta signa cœli et terre: dei & nature nuncijs: tam clara mutationis mundi indicia: tamq; efficaces humane & diuine prescientiæ testes in mediũ ingerere solent. quinimo pleraq; incomodorum infausta initia & tempus & christianã rempublicam iampridem preoccupare cœperũt. clamitantibus prope omnibus imperij statibus: vniuersisq; christianę reipublicę conditionibus conquerentibus: de aduersę fortune telis. Eui- gilate vt crebrius exhortatus sum: e tarditatis somno: in celeritatis lucem: tamq; vestre quã subiectorũ vestrorum saluti pro virili vestra consulite. eiusmodi malorum discriminibus hoc modo occurrentes. imprimis extruite e bone prouidentię: pacis & cõcordię: mutuorum & consiliorũ & subsidiorum trabibus aliqua robusta propugnacula. deinde e subiectorũ obedientia atq; promptitudine obsequendi: quas quidẽ fidelis admonitio seu instructio solerter adhibita facile cõciliare poterit: nõnullas bellicas machinas efficite. tum vniuerso clero & populo: qui summe deuotionis: & diuine charitatis lorica: sacri dei timoris galea: scuto sanctę spei: fortitudinis feminalibus: tibialibusq; vere fidelitatis: mucronibus sanctę crucis: cercis & facibus pœnitentię contritionis & confessionis armati esse debent: in ordines & gradus (ceu in exercitu fieri solet) digestis. procedite in campum recõciliationis diuine clementię: bellũq; orationũ & deuotissimarũ ad deum supplicationũ per vosmetipsos frequẽtate: omnia scelerũ monstra: quę predictas calamitatũ tempestates in nos cõcitare vident: videlicet: malos ritus: mores et consuetudines: stupra: adulteria: incestus furta: sacrilegia: homicidia: priuatam vilitatem: vsuram & versuram: lanceis nouę reformationis & omniũ rerũ in melius institutionis passim cõficientes. postremo post deuictos delictorũ hostes: omnes sacerdotũ & populi turmas: munite salutaribus perseverantię assidueq; exercitationis bonorum operum presidijs: tum nedum imperium: sed vniuersa christiana respublica omniũ malorum turbinibus erepta: altioribus & spiritualium et temporalium dotium fastigijs sublimabitur.

¶ At si fortasse aliqui forent scrupulosi sacrarũ insectatores litterarũ: obscuriq; rerum tum naturalium & cœlestium: tum humanarũ interpretes: qui hũc meũ sermonẽ prorsus vellent vicio dare: pertinaciterq; hoc pacto cõtendere: quomodo ecclesia nullam omnino cum astris habeat cõuenientiã: sicut nec liberum hominis arbitriũ a fatis dependere possit: contra rationem contraq; sanctorũ patrum opiniones & decreta: hoc ipsum foret asserere. Hijs non prius prosequantur verba & p̃bationes meas iniqua interpretatione: aut obprobrio aut ludibrio: quã subsequentes articulos sedulo voluerint & reuoluerint. in his nempe perspicue offendunt: in quibus ecclesia vel christiana respublica: similiter liberum hominis arbitrium: cum stellarum influxu & fatis congruere solent & in quibus non.

Articulus primus.

E Sanctam dei ecclesiam generaliter: vel etiā quantū ad priuatas fidelīū congregationes: in his que sunt fidei & religionis: astrorū influxui: indeq; corruptibili mutationi (ceu pleriq; astrologie professores: cunctas sectas & leges: christi æternā legem: haudquaquā excipiendo: stellarum norme atq; inde lubricæ defectioni sūm motuū cœlestium mutationem perperam subegerunt) subiicere: nedum est erraneum: & ab ecclesiastica veritate alienum: sed ab astronomica quoq; certitudine remotissimū: absurdum: et abhominabile: quippe quod nature vires excedit: sublimi miraculosaq; dei virtute dirigitur gubernatur & conseruatur: nequid aliquam cum stellis habere conuenientiam.

Articulus secundus.

E Rursum ex astris quippiam futuri affirmare: quod fatali necessitate & certitudinaliter omnino & infallibiliter euenire debeat: quodq; diuine prophetiæ astronomicis inquisitionibus magnarum coniunctionum significationes applicando: corroborari possint: nedum est dei om̃ipotentie detrachere: sed nature vim afferre.

Articulus tercius.

E Sedet si quispiam garriret: liberum hominis arbitriū factorum cōstringi cathenis: stellarūq; influxu ad malum bonum ve: officiorū etiam ministeria compelli atq; necessitari: ceu qui sub libra nascantur nūmulari sint futuri: sub signo piscium piscatores: hic nō solum diuine & humane legis solueret maiestatem: sed totam nature infringeret ordinem: ac etiam cœli et inferni claustra effringens: deū creature subiiceret imperio. quæ amētia: a claro rationis humane lumine tam remota existit: quā cœlum stellatū a terra distare solet. Vnde cum pleriq; falsi bestialesq; cœlestium disciplinarū interpretes: ac potius naturæ pcruersores & corruptores: eiuscemodi infandos errores in libros effudissent: non solum catholici doctores diuus Augustinus: Gregorius: & alij: sedet veri religiosiq; astronomie periti: eadem deliramenta: om̃ibus repercusserunt contradictionum: reprehensionū: reiectionū & dānationū malleis. Gregorio dicēte absit a cordib; fidelīū vt fatum aliquid esse dicāt. alibi Ptolomeo sapiens dominat̃ astris.

Articulus quartus.

E At pie religiosq; affirmare: ecclesiam dei in his que naturam contingunt: humanaq; cōsultatiōes mores & actus: quantū ad rerum temporarium augmentū vel decrefcentiam: cœlestibus dispositionibus & inclinationibus: non simpliciter quidem necessarijs & sufficientibus: sed remotis

& cōtingentibus subiacere: non est erraneum: nec diuine veritati: nec ap-
probatorum astronomorū assertionibus contrarium: quinimo clarum
et perspicuum. Quoniāquidē cōtrahentibus corporibus humanis (velu-
ti nullum in eis offenditur tam minutū membrum: quod non e cœlo ali-
quem influxus vigorem capessere soleat) a cœlesti aliqua vel occulta vel
manifesta virtute: tñ ignee & sicce qualitatis: vt inde anime ex carnis cōtra-
gione aliquibus rancoris animi: odij: inuidie: inimicitiarū: seditionū & bel-
lorum facibus accendantur: vincenteq; sensualitate: rationis & religionis
propugnacula haud fuerint obiecta: ex eiusmodi motibus priuati fide-
lium cœtus regna & principatus: atq; inde tota ecclesia cōturbari potest:
tribulationum quoq; magnitudine: & in cultu diuino: & in temporalib;
fastigijs sumopere cōminui.

Articulus quintus.

Eodem modo cauta assertionē contendere: astrorū ex constellationi-
bus pleraq; futura precognosci remote & contingenter: quinimo quedā
certitudinaliter & infallibiliter: vtputa quæ ex causā determinata & infal-
libili scaturire solent: ea sunt planetarū congressus: luminarium eclipses
et similia: quæ circa motum cœlestium corporum considerari queunt: nō
solum est primam causam debito afficere cultu: sed sedam sua & potētia
& maiestate exaggerare.

Articulus sextus.

Sic simpliciter fateri: q; cōstellationes astrorū: ea q̄ sunt fm inferiorē na-
turā ad varios effectus: et in hominibus ad varios mores: ad ambitionem
& insolentiam: odium & inuidiam: auaritiā: luxum: torporem animi &
corporis: stupra: adulteria: incoestus: molliciē: furta: sacrilegia & homici-
dia: rursus probitatem: honestatē: sobrietatem: temperantiā: castitatem
atq; alias virtutes: ad externarū etiam & fortuitarū rerum: honorū: digni-
tatum & diuitiarū: rursus inopie: paupertatis miseriarū & erumnarum
accessum: disponant & inclinent: scdm eandem dispositionem inclinatio-
nemq; cōtingentem & remotā. Si quoq; brutales homines per virtutes cō-
trarijs inclinationibus non resisterint: proni istas malas inclinationes inse-
quantur: atq; inde hee ipse dispositiones a perito astronomo: astronomi-
ca calculatione complecti possint: nec est catholicis doctoribus: nec qui-
busuis alijs sapientibus repugnare: sed ambiguitatum impedimenta: tam
e theologica quā astronomica certitudine remouere.

Articulus septimus.

Deniq; si quispiam reuerenter intulerit: naturam tanquā pedissequam
suum dominum & creatorem insequentē: eidem & fideliter ministrantēs

mirificis dei operibus in multis concurrere: atq; eius diuine omnipotentie per cœli & astrorum virtutem cooperari: vtpote in plerisq; stupēdis prodigijs: virtutem naturalem cum æterni fabricatoris manu concurrere ceruimus. signa etiam naturalia pleraq; omnipotentis operationes supernaturales præcurrere & præsignare: haudquaquā aberrat a theologica veritate.

CPlures possem in mediū articulos proferre: nam centum viginti extāt: qui tercio mutationis mundi libro: ita equidem tres libri: qui incude adhuc pendent: inscripti sunt: complectuntur. At quoniā hij septem articuli: omnes & difficultatum & ambiguitatum nodos dissoluunt. Cæteros ab hoc loco in eundem librum transtuli. nihil aliud reliquum est: quā lector sedulo obtester. meam piam mentis intentionē & admonitionem: humano & benigno iudicio: æqua iustaq; interpretatione prosequi velint. non ilico perlecto titulo: nomineq; meo cognito: in cachinum ludibrij & reprehensionis stimulos (ceu pleriq; solēt maleuoli obtrectatores) prorūpere. Si etenim scabre lucubrations mee: non redolent aristotelicam aut platoniam: virgilianam aut ciceronianam sapientiæ: eloquentiæ: verborū & sententiarum fragrantiam. nec madent fluido mathematicæ cœlestisq; scientiæ liquore. nec quidem theologica impregnate grauitate satis translucent. adijciant obsecro aliquid de suo: quo vel errores euellant: vel defectus adimpleantur: hocq; modo salus miserorū non negligatur. nisi forte nō nullos picture affligerint. quorum sermo esse posset: viro graui & sacerdoti indignum omnino esse & ludibriosum: his leuibus & puerilibus oblectamentis indulgere. his facile respondebo. cum omnia bonarū artū studia ad tantū contemptū redacta sunt: quod ne ante pedes quidem iacentes clerici: luxu auaricia & crapula prepediti tollerent: quid q̄ longa pertractos serie sermones lectitare deberent. opere precium est: scripturarū tenor: picturarū formis & figuris exprimat: quibus occupatus animus nō tam diu quē admodū in legēdo fieri solet defatigetur. Et si lectio vel tedio vel negligentia pretermissa: parum fructus attulerit: picture a periculis conseruent.

Impressum Nurnberge per me Georgiū
Stuchs ciuem Nurnbergen. An
no. M.D.viii. Septimo kalen
das Nouembris.

or 1910